

Jak hluboce jsou v nás zakořeněny národní stereotypy?

Žijeme ve světě vrcholné globalizace, ve světě, kde začíná být všechno propojeno a kde si každý může cestovat podle libosti, třeba do těch nejbližších koutů planety. Z toho důvodu se, mnohem více než naši předci, setkáváme s příslušníky jiných národů a kultur, kteří se pak přirozeně stávají předmětem našich soudů a hodnocení. Nabízí se tedy otázka, jakým způsobem my, jako Češi, hodnotíme občany jiných států? A jak vlastně hodnotíme sami sebe? Na tyto otázky částečně odpověděl kolektiv autorek Československé psychologie. Ty provedly poměrně rozsáhlou studii, při které se náhodně vybraných respondentů ptaly na jejich názor na Němce, Rakušany, Slováky, Poláky a na sebe samé.

Pro účel výzkumu byl sestaven výzkumný vzorek stávající se z vysokoškolských studentů a dospělých. Vysokoškolští studenti byli přitom vybráni ze sedmi českých univerzit. Všichni vybraní účastníci pak na připravené škále hodnotili míru neuroticismu, extroverze, otevřenosti, přívětivosti a svědomitosti, kterou přisuzovali příslušníkům jednotlivých národů.

Výsledky přinesly mnoho zajímavých zjištění. Ukázalo se například, že nejkonzistentnější názor máme jakožto celek na Němce a Rakušany. Velká míra shody se prokázala také při posuzování Slováků, přičemž mezi studenty samotnými vznikla větší shoda, než mezi studenty a dospělými. Podle všeho čeští dospělí přisuzují Slovákům vyšší míru způsobilosti a otevřenosti estetickému prožívání než studenty. Nejmenší konzistence názorů se naopak projevila ve vztahu k posuzování Poláků. Zajímavé je, že studenti Slezské univerzity sídlící v Opavě, v Karviné a v Krnově, hodnotili Poláky zcela odlišně ve srovnání se svými vysokoškolskými kolegy z jiných částí země. Na rozdíl od nich jim připisují nižší míru úzkostnosti, depresivnosti, rozpačitosti a vyšší míru způsobilosti, cílevědomosti, družnosti, zodpovědnosti, asertivity a aktivity. Při zamyšlení se nad tímto rozparem se nabízí jednoduché vysvětlení. Všechna tato města, a tím pádem i Slezská univerzita, se nachází v Moravskoslezském kraji, prakticky na hranicích s Polskem. Zdejší studenti jsou tedy v častějším a živějším kontaktu s Poláky, než studenti či dospělí z jiných krajů. Dalo by se tedy říct, že jsou kompetentnější k jejich posuzování a že nejsou tolik ovlivněni zažitými stereotypy jako například Pražáci. Otázkou je, proč tomu tak není i v případě Němců, Rakušanů či Slováků. Tento nepoměr by snad mohl být zapříčiněn faktem, že s Němci, Rakušany a Slováky přicházíme do běžného kontaktu častěji, vyjma již prve zmíněných obyvatel Moravskoslezského kraje, než s Poláky.

Za zmínku také stojí to, jakým způsobem hodnotíme sami sebe. Celkem překvapivě z výzkumu vyplynulo, že jsou dospělí, ve srovnání se studenty, k vlastnímu národu podstatně shovívavější. Podle názoru dospělých respondentů je typický Čech otevřenější estetickému prožívání, aktivnější, způsobilější, cílevědomější, důvěřivější, otevřenější prožívat emoce, novátorstější, vřelejší a disciplinovanější, než jak jej vidí většina vysokoškolských studentů.

A co tedy z výzkumu vyplývá? Ať už žijeme v Praze, Brně, Ostravě nebo kdekoli jinde, národní stereotypy máme zakořeněné hluboko uvnitř sebe. Stereotypy nejsou ve své podstatě nic špatného. Nikdy bychom však neměli zapomínat na to, že každý člověk je jedinečná individuální bytost, a měli bychom posuzovat jednotlivce nikoli podle jeho státní příslušnosti, ale především podle jeho osobních kvalit a nedostatků.

Zdroj:

Hřebíčková, M., Kouřilová, S. (2012). Jak se vidíme, jak nás vidí a jací jsme: porovnání českého národního auto- a heterostereotypu s posuzováním reálných Čechů v kontextu pěti-faktorového modelu osobnosti. *Československá psychologie*, 56, 5-7.

Píšete pěkně, ale na popularizaci statistik je tu málo statistik. Vlastně úplně chybí. Obcházení statistik je přesně to, čemu bych byl rád, abyste se vyhnuli. Zkuste čtenáři nějak komunikovat, jak vysoká/nízká byla shoda mezi profily, jak velké/malé byly rozdíly.

SJ